

Ameliyathane Organizasyonu ve Giriş Çıkışlarda Uyulması Gereken Kurallar

Mekan:

Ameliyathanelerin yoğun bakım ünitelerinden farklı bir mekanda olmalıdır. Ameliyathane girişinin tek kapıdan ve kontrollü olması gerekmektedir. Ameliyat odası sayısı, cerrahi kliniklerdeki yatak sayısına göre ayarlanmalıdır (her 25-30 yatağa bir oda). Ameliyathanede üç farklı alan (**steril alan, temiz alan, temiz olmayan alan**) olmalıdır. **Steril alan**, ameliyat odaları ve steril aletlerin hazırlandığı odalardan oluşur. **Temiz alan**, ameliyat odalarına giden koridorlar, preoperatif ve postoperatif hasta takibinin yapıldığı odalar, dinlenme odaları, steril depolardan oluşur. **Temiz olmayan alanlar** ise hasta bekleme odaları, ayılma odaları, tuvaletlerden oluşur. Bu alanların birbirinden ayırımının tam olarak yapılması gereklidir. Personelin bu alanlar arasında geçişi kontrollü olmalıdır. Steril malzemeleri depolandığı odalar temiz olmalıdır ve bu malzemeler ağzı kapalı dolaplarda saklanmalıdır. Steril malzemeler ile kullanılmış malzemeler aynı ortamda bulunmamalıdır. Steril malzemelerin ameliyathaneye taşınmasında ağzı kapalı arabalar kullanılmalıdır. Bu arabalar haftada bir sıcak su (en az 60 °C) ile yıkanmalıdır.

Havalandırma sistemi:

Ameliyathane içerisindeki personelin sayısı ve aktivitesi havadaki bakteri sayısını artırır. Havadaki mikroorganizmalar toz partiküllerine yapışarak operasyon bölgesinde kısa zamanda kolonizasyona neden olur. Bu nedenden dolayı ameliyathanelerin havalandırması son derece önemlidir. Ameliyathanelerde hava akımı steril alandan temiz olmaya doğru olmalıdır (**pozitif basınçlı hava akımı**). Ayrıca ameliyat odası içerisinde **vertikal laminar hava akımı** olmalıdır. Bu sistem ameliyat odası havasını **saatte 15 kez değiştirmeli** ve en az 3-4 kez dışarı havası filtreden geçtikten sonra oda içinde dolaşmalıdır. **Protez ameliyatlarının** yapıldığı ameliyathanelerde “ultraclean air”

ortam sağlanmalı, bunun için de **HEPA filtreli havalandırma sistemi** kullanılmalıdır. Ameliyathane odasında **sıcaklık 18-24 °C, nem oranı %40-60** olmalıdır. Havalandırma sistemi, bakteri filtreleri ve klima sistemleri ilgili firma tarafından en az yılda bir kez, ihtiyaç duyulduğunda ise daha sık olarak kontrolden geçirilmelidir.

Temizlik:

Ameliyathane yüzeylerinde gözle görünür toz olmamalıdır. Yerler ameliyat aralarında temizlenmelidir. Ameliyat bitmeden temizliğe başlanmamalıdır. Temizlikte deterjanlı su kullanılmalı ve yerler kuru olmalıdır. Ancak yerlerde **kan ve sekresyon varsa dezenfektan ile temizlik yapılmalıdır**. Kan ve sekresyonlar dezenfektanın etkinliğini azalttığı için dezenfektan ile temizlik yapılmadan önce kan ve sekresyonlar su ile temizlenmeli, daha sonra dezenfektan kullanılmalıdır. Kovalarda bekleyen sular gram negatif bakteriler ile kolonize olabileceğinden dolayı bekletilmemelidir. Her temizlik sonrası sular mutlaka değiştirilmelidir.

Ameliyathane lambaları günlük temizlenmelidir. Temizlikte, kan ve sekresyon sıçramışsa, dezenfektan kullanılmalı, bunun dışında normal su ve deterjanla temizlik yeterlidir. Lambalara sarılmış olan spanç, flaster gibi malzemeler hem temizliğe engel olacağından hem de toz partiküllerinin oluşmasına neden olacağından kesinlikle bulunmamalıdır.

Ameliyathane duvarlarında herhangi bir çatlak veya boyada dökülme olmamalıdır. Duvarların boyalarında dökülme olduğunda hemen boyanmalıdır. Duvarlarda gözle görünür kir yoksa 3-6 ayda bir yıkanmalıdır.

Cerrahi el yıkama:

Cerrahi el yıkama, cerrahi alan infeksiyonlarının azaltılması için son derece önemlidir. Cerrahi el yıkama hijyenik el yıkamadan farklıdır. **İlk ameliyattan önce tırnakların arası sünger ile fırçalanmalıdır ve eller en az 5 dakika antiseptikli sabunlar ile yıkanmalıdır**. Sünger ile ellerin ve kolların fırçalanması deri bütünlüğünü bozabilme ihtimalinden dolayı önerilmemektedir. **Ameliyat aralarında ise eller en az 3 dakika**

yıkanmalıdır. Son yıllarda cerrahi el yıkamada antiseptik etkinliğinin hızlı başlaması ve daha uzun süre devam etmesi nedeniyle **%4 klorheksidin önerilmektedir.**

Steril çift eldiven kullanımı eldivenin yırtılma ihtimalinin fazla olduğu ortopedi ameliyatlarında gereklidir.

Cerrahi alan kıllarının temizliği:

Cerrahi alan kılları temizliği sırasında ciltte meydana gelen kesiklerde mikroorganizmalar kolonize olmakta ve cerrahi alan infeksiyonlarına neden olmaktadır. Bu nedenden dolayı eğer mümkünse kıllar hiç temizlenmemelidir. Ancak kılların temizlenmesi şart ise **ameliyat masasında ve ciltte kesiklere neden olmayan elektrikli makineler** ile yapılmalıdır.

Cerrahi profilaksi:

Cerrahi alan infeksiyonları çoğunlukla endojen kaynaklı olduğu için uygun antibiyotik profilaksisi son derece önemlidir. Cerrahi profilaksi ameliyat masasında veya en erken ameliyattan önceki 2 saat içinde uygulanmalıdır. 2 saatten önce uygulanan veya ameliyattan sonra uygulanan profilaksi cerrahi alan infeksiyonlarının gelişiminin önlenmesinde etkili değildir.

Ameliyathane personeli:

Personel ameliyat odalarındaki en önemli mikroorganizma kaynağıdır.

Ameliyathanedeki kişi sayısı ile havadaki mikroorganizma sayısı arasında doğru orantı olduğu için **ameliyathanede mümkün olduğu kadar az personel olmalıdır.** Ameliyat odalarında gereksiz aktivitelerden ve konuşmalardan kaçınılmalıdır.

Ameliyat sırasında **kapılar kapalı tutulmalı ve gereksiz açılıp kapanmamalıdır.**

Personel ameliyat sırasında dışarıya çıkmamalıdır. Gerekli malzemelerin ameliyat öncesi tam olduğundan emin olunmalıdır. Ameliyat sırasında, odadan dışarıya bağlantı telefon veya megafon aracılığı ile olmalıdır.

Eđitim verilen hastanelerde, televizyon sistemi ile eğitim verilmeli, oğrenciler ameliyathane odasında olmamalıdır. Eğer televizyon sistemi yoksa, en fazla iki oğrenci olmalı ve bu oğrenciler gereksiz aktivitelerde bulunmamalıdır.

Personel yüzük, takı, saat kullanmamalıdır. Tırnaklar kısa olmalı ve oje kullanılmamalıdır.

Ameliyathanelerde giyilen **yeşil kıyafetler dışarıda giyilmemelidir.** Bu kıyafetler **günlük değiştirilmeli**, eğer ameliyat sırasında kirlenmişse gün içerisinde birkaç kez değiştirilmelidir

Ameliyathanelerde galoş giyiminin cerrahi alan enfeksiyon gelişimini azalttığı konusunda herhangi bir çalışma yoktur. Ancak sağlık personelinin ayağına kan ve diğer sekresyonların bulaşmasının önlenmesi için galoş veya dezenfeksiyona uygun ameliyathane terlikleri önerilmektedir. Ameliyathane terlikleri dışarıda giyilmemeli ve günlük olarak dezenfekte edilmelidir. Ameliyathanelerimizin bulunduğu mekan koşulları düşünöldüğünde galoş veya terliklerin giyilmesi gerekmektedir.

Saç, sakal ve bıyık bakterilerin yayılımı için kaynak olduğundan ameliyat sırasında saç, sakal ve bıyığın tamamen kapatılması gereklidir.

Ameliyat odasında herkesin maske takması gereklidir. Maskeler gevşek olmamalı ve ameliyat aralarında değiştirilmelidir.

Ameliyathaneye giren ziyaretçiler mutlaka ameliyathane kıyafetlerinden giymeli, maske ve kep takmalıdır.

Hastaların taşınmasında kullanılan sedyeler her kullanımdan sonra temizlenmelidir.

Ameliyathane Giriş ve Çıkışlarda Uyulması Gereken Kurallar

Giriş kontrolü

- Ameliyathanelerde, personel girişi kontrollü olmalıdır. Ameliyathanelere sadece ameliyathanede çalışan personel girmelidir.

Kıyafet

- Ameliyathane içerisinde; yeşil kıyafet giyilmeli, kep takılmalı, ameliyat sırasında maske takılmalı,

- Ameliyathane içerisinde giyilen yeşil kıyafetlere; kan veya sekresyon sıçradığında, enfekte hasta ile temas olduğunda günde en az bir kez kıyafetler değiştirilmeli,
- Yeşil kıyafetler hastane dışında giyilmemeli,
- Yeşil kıyafetler ile hastane içinde gezerken üzerine beyaz önlük giyilmeli ve önü kapatılmalı,
- Yoğun bakım ünitelerine girerken yeşil kıyafetler üzerine mavi önlükler giyilmeli, önü kapatılmalı ve yoğun bakım ünitesinden çıkarken çıkartılmalıdır.

Galoş

- Ameliyathane ana kapısında kırmızı galoş giyilmeli,
- Ameliyathane personeli yoğun bakım üniteleri ve tuvaletlerin kapısında mavi galoş giymeli ve buralardan çıkarken çıkartmalı,
- Ameliyathane ana kapısından dışarıya kırmızı galoş ile çıkılmamalıdır.

Ameliyathane odasındaki personel trafiği

- Ameliyathane odasında kişi sayısı mümkün olan en az kişiyle sınırlandırılmalı,
- Ameliyathane odasına en fazla iki öğrenci alınmalı,
- Ameliyat başladıktan sonra mümkün olduğu kadar giriş çıkışlar olmamalı ve kapılar açılmamalıdır.

Ameliyathanelerde ameliyatlar arası temizlik

- Ameliyat aralarında oda temizliği için en az 15 dakika zaman ayrılmalıdır.

Doç. Dr. Emine ALP MEŞE
Enfeksiyon Kontrol Kurulu Başkanı